Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Філософський факультет
Кафедра психології

Проць Оксана Іванівна

Методичні матеріали до навчального курсу

ПЕДАГОГІКА І ПСИХОЛОГІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ

для студентів освітнього рівня підготовки «Магістр»
спеціальності Психологія

Львів – 2021

Рекомендовано
Кафедрою психології
Протокол №1 від 31 серпня 2021 р.

Рекомендовано
Вченою радою філософського факультету
Протокол №255/7 від 31 серпня 2021 р.

Уклала доц. О. І. Проць
Авторська редакція

Педагогіка і психологія вищої школи.
Методичні матеріали до навчального курсу
для студентів ОКР «Магістр» спеціальності 053 Психологія

«Педагогіка і психологія вищої школи» орієнтована на пошук методів оптимізації навчального процесу з мінімальними затратами зусиль, ресурсів, вивченням особливості адаптації студентів до ВНЗ, взаємодії в системі викладач-студент. Навчальна дисципліна «Педагогіка і психологія вищої школи» розкриває психологічні особливості діяльності педагога, психологічні особливості засвоєння студентами нових знань та вмінь.

Опис навчальної дисципліни

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень</td><td>Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>денна форма навчання</td></tr>
<tr><td>Кількість кредитів – 3</td><td>Галузь знань
05 Соціальні та поведінкові науки
(шифр, назва)</td><td>Нормативна
(за вибором студента)</td></tr>
<tr><td>Модулів – 2</td><td>Напрям
(шифр, назва)</td><td>Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td>Змістових модулів – 2</td><td rowspan="3">Спеціальність (професійне спрямування)
053 Психологія</td><td>1-й Магістр</td></tr>
<tr><td>Курсова робота не передбачено</td><td rowspan="2">Семестр
2-й</td></tr>
<tr><td>Загальна кількість годин - 90</td></tr>
<tr><td rowspan="6">Тижневих годин для денної форми навчання:
аудиторних – 2
самостійної роботи студента – 7-8 год. / 1 тиждень</td><td rowspan="6">Освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр</td><td>Лекції
16 год.</td></tr>
<tr><td>Практичні, семінарські
16 год.</td></tr>
<tr><td>Самостійна робота
58 год.</td></tr>
<tr><td>ІНДЗ: написання есе</td></tr>
<tr><td></td></tr>
<tr><td>Вид контролю: Залік</td></tr>
</table>

Мета курсу «Педагогіка і психологія вищої школи»: забезпечити професійну компетентність студентів з основ діяльності викладача й студента, акцентуючи увагу на психологічному аспекті цієї діяльності. Вивчення дисципліни «Педагогіка і психологія вищої школи» сприятиме підготовці студентів-магістрів до майбутньої педагогічної діяльності у закладі вищої освіти

Завдання: ознайомити студентів магістрів із основними психологічними аспектами діяльності викладача та взаємодії викладача й студента у навчальному процесі у закладі вищої освіти.

В результаті вивчення даного курсу студент повинен:

знати: основні завдання і функції «Педагогіка і психології вищої школи», основні поняття «Педагогіки і психології вищої школи», орієнтуватися у психологічних аспектах засвоєння знань, в індивідуальних особливостях особистості, що впливають на ефективність навчання, бути обізнаним з колом основних проблем, з якими стикаються студенти в процесі адаптації до ЗВО і давати їм психологічну оцінку, розуміти психологічні особливості осіб студентського віку, володіти різними методами та формами викладу матеріалу та способами оцінювання студентів.

вміти: вміти побудувати ефективну модель взаємодії викладач-студент; вміти налагоджувати спілкування з особами (студентами) різного типу темпераменту, різними здібностями, різними рисами характеру та мотивацією до навчання; вміти знаходити вихід з конфліктних ситуацій; вміти планувати реалізацію індивідуального підходу до студентів.

Міждисциплінарні зв'язки: «Педагогіка та психологія вищої школи», як навчальна дисципліна, має тісний зв'язок із «Педагогікою», «Загальною психологією», «Віковою психологією», «Психодіагностикою», «Соціальною психологією».

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Вступ до Педагогіки та психології ВШ. Психологічні особливості студентів.

Тема 1. ***Педагогіка та психологія вищої школи як навчальна дисципліна.***

Педагогіка та психологія вищої школи: предмет, об'єкт, завдання. Основні категорії: викладання, методи навчання, навчання, виховання, розвиток. Витоки педагогіки і психології вищої школи.

Тема 2. ***Студент – основний суб'єкт навчального процессу у ЗВО.***

Адаптація студентів до навчання у ЗВО (особливості адаптації). Форми адаптації першокурсників (формальна, соціально-психологічна, дидактична, психологічно-особистісна). Якості, що визначають готовність до навчання у ВНЗ. Типи процесу адаптації (активне адаптування, пасивне адаптування). Особливості роботи викладача із студентами, які проходять період адаптації.

Тема 3. ***Індивідуально-типологічні особливості студентів. Особливості викладання з урахуванням індивідуальних особливостей студентів.***

Поняття про темперамент і характер. Особливості навчання студентів із різними типами темпераменту. Характер (особливості формування, вплив на вибір професійної діяльності). Особливості ставлення до навчальних дисциплін (типи студентів). Види інтелекту студентів.

Змістовий модуль 2. Психологічні аспекти взаємодії у системі викладач-студент.

Тема 4. ***Спілкування у педагогічному процесі вищої школи.***

Спілкування у вищій школі, структура та функції. Механізми міжособистісного сприймання. Позиції спілкування (згідно трансактним аналізом Е. Берна) у контексті педагогічної взаємодії викладача та студента. Вербальне та невербальне спілкування. Механізми міжособистісного сприймання. Ефекти спілкування. Комунікативні вміння педагога. Бар'єри спілкування (в контексті педагогічної діяльності). Позитивні прийоми спілкування.

Тема 5. ***Психолого-педагогічна майстерність викладача. Комунікативні вміння педагога.***

Психологічні вміння, важливі для професійної діяльності викладача ЗВО. Особливості реалізації індивідуального підходу до студентів у вищій школі. Врахування індивідуального підходу до студентів у виборі методів, форм навчання, специфіки спілкування з студентами та оцінювання їх знань. Бар'єри спілкування у навчальному процесі. Конфліктне спілкування. Способи запобігання й розв'язання конфліктів.

Тема 6. ***Психологія студентської групи.*** Етапи розвитку групи. Групові ролі. Соціометричний статус в групі як чинник ефективності навчальної діяльності

Тема 7. ***Методи, форми й засоби навчання у вищій школі.***

Лекція та її компоненти. Психологічні аспекти проведення лекції. Педагогічні та психологічні особливості організації і проведення семінарського заняття із студентами. Форми й методи роботи на семінарському занятті. Самостійна робота студентів. Оцінювання самостійної роботи студентів.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	Денна форма			
	Усього	у тому числі		
		Л	П	С/р
1	2	3	4	7
Модуль 1				
Змістовий модуль 1. Вступ до Педагогіки та психології ВШ. Психологічні особливості студентів.				
Ознайомче заняття. Тема 1.Вступ. Педагогіка і психологія ВШ як навчальна дисципліна.		2	2	5
Тема 2. Студент – основний суб'єкт навчального процесі у ЗВО		4	4	5
Тема 3. Індивідуально-		2	2	5+5

типологічні особливості студентів. Особливості викладання з урахуванням індивідуальних особливостей студентів **Модуль 1**				
Разом - зм. модуль 1.		**8**	**8**	**20**
Змістовий модуль 2. Психологічні аспекти взаємодії у системі викладач-студент.				
Тема 4. Спілкування у педагогічному процесі вищої школи.		2	2	5
Тема 5. Психолого-педагогічна майстерність викладача. Комунікативні вміння педагога.		2	2	5
Тема 6. Психологія студентської групи.		2	2	5
Тема 7. Методи, форми й засоби навчання у вищій школі. **Модуль 2**		2	2 13 (індивідуаль не завдання)	5+5
Разом – зм. модуль 2		**8**	**8**	**25**
Усього годин		**16**	**16**	**58**

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Ознайомче заняття	2
2	Педагогіка і психологія вищої школи як навчальна дисципліна.	
3	Студент – як основний суб'єкт навчального процесу ЗВО	4
4	Індивідуально-типологічні особливості студентів	2
5	Психологічні основи спілкування	2
6	Комунікативні вміння педагога	2
7	Психологія студентської групи	
8	Поведінка студента під час іспиту	2

Питання для підготовки до семінарських занять

Семінар №1

Ознайомче заняття. Ознайомення студентів із структурою курсу, методами роботи, формою звітності та способами оцінювання.

Тема 1. Психологія ВШ як навчальна дисципліна.

1. Основні завдання і проблематика Психології вищої школи.
2. Дискусія: Чи доцільним є виокремлення Психології вищої школи в окрему галузь психологічної науки?

Ключові поняття теми: психологія вищої школи, педагогіка вищої школи, навчання, виховання, розвиток, об'єкт психології та педагогіки вищої школи, студенти, викладачі, взаємодія, методи.

Література:

1. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи: Підручник. 2-е вид. / Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко. – К. : Каравела, 2008. – 352 с.
2. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи. Практикум : Навч. посібн. / Л.Г. Подоляк. .– К. : Каравела, 2007. – 336 с
3. Самоукина Н. В. Психология и педагогика профессиональной деятельности: Учебник / Н.В. Самоукина. – М. : Тандем, 1999. – 351 с.
4. Семиченко В..А. Психологія педагогічної діяльності: Навч. посібн. для студ. вищих пе. нав. Закл. / В..А. Семиченко. – К. : Вища школа, 2004. – 336 с.
5. Слєпкань З. І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі / З.І. Слепкань. – К. : Вища школа, 2005. – 240 с.
6. Чернілевський Д.В. Педагогіка та психологія вищої школи: Навчальний посібник / Д.В. Чернілевський, М.І. Томчук. – Вінниця: Вінницький соціально-економічний ін-т унів. «Україна», 2006. – 402 с.
7. Юрченко В.І. Психологія вищої школи: Курс лекцій / В.І. Юрченко, В.В. Кудіна. – К: КСУ, 2004. – 176 с.

Семінар №2

Тема 2. Студент – основний суб'єкт навчального процесу ВНЗ.

3. У чому полягає проблема адаптації до ВНЗ?
4. Адаптація та адаптованість: відмінність понять. Навести приклади.
5. Пригадайте труднощі, які переживали ви в процесі адаптації до ВНЗ.
6. Форми та типи адаптації студентів до ВНЗ.
7. Як викладачі можуть сприяти/заважати адаптації студентів-першокурсників до ВНЗ?
8. Як студентська група може сприяти/заважати адаптації першокурсників до ВНЗ?
9. Навчальні стилі: види, характеристики, переваги й недоліки.

Ключові поняття теми: адаптація, адаптованість, адаптивність, адаптування, навчальний стиль, деструктивний стан, типи адаптації, труднощі адаптації.

Література:

1. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи: Підручник. 2-е вид. / Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко. – К. : Каравела, 2008. – 352 с.
2. Семиченко В..А. Психологія педагогічної діяльності: Навч. посібн. для студ. вищих пе. нав. Закл. / В..А. Семиченко. – К. : Вища школа, 2004. – 336 с.
3. Чернілевський Д.В. Педагогіка та психологія вищої школи: Навчальний посібник / Д.В. Чернілевський, М.І. Томчук. – Вінниця: Вінницький соціально-економічний ін-т унів. «Україна», 2006. – 402 с.

4. Юрченко В.І. Психологія вищої школи: Курс лекцій / В.І. Юрченко, В.В. Кудіна. – К: КСУ, 2004. – 176 с.

Семінар №3

Тема 2. Студент - як основний суб'єкт навчального процесу у ЗВО *(продовження).*

1. Особливості спілкування в юнацькому віці.
2. Емоції і воля в юнацькому віці.
3. Особливості психічних процесів у юнацькому віці.
4. Що можете порекомендувати першокурсникам, щоб допомогти їм засвоїти великі обсяги навчального матеріалу? (аналізуючи власний студентський досвід).
5. Психологічні особливості віку ранньої дорослості.
6. Особливості психічних процесів у період ранньої дорослості.
7. Основні соціальні завдання віку ранньої дорослості.
8. Причини труднощів у навчанні студентів віку ранньої дорослості.
9. Труднощі сприймання навчвального матеріалу: причини та способи подолання.
10. Особливості навчання студентів (слухачів) в «Університетах третього віку».

Ключові поняття теми: юнацький вік, дорослість, емоції, воля, спілкування, пізнавальні психічні процеси, сприймання, сприймання навчального матеріалу, засвоєння знань, пам'ять, мислення, увага, уява, мовлення, соціальні завдання, інтелект, типи інтелекту.

Література:

1. Головінський І.З. Педагогічна психологія: Навч. посібник для вищ. шк. / І.З. Головінський. – К. : Аконіт, 2003. – 288 с.
2. Крайг Г., Бокум Д. Психология развития / Грэйс Крайс, Дон Бокум. - СПб. : Питер, 2005. – 940 с.
3. Булах І. С. Психологічні аспекти міжособистісної взаємодії викладачів і студентів: Навчально-методичний посібник / І.С. Булах, Л.В. Долинська. – К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2002. – 114 с.
4. Галузинский В.М. Основи педагогіки і психології вищої школи в Україні / Галузинский В. М., Євтух М. В.– К. : Інтел, 1995. – 168 с.
5. Юрченко В.І. Психологія вищої школи: Курс лекцій / В.І. Юрченко, В.В. Кудіна. – К: КСУ, 2004. – 176 с.

Семінар № 4

Тема 3. Індивідуально - типологічні особливості студентів. Особливості викладання з урахуванням індивідуальних особливостей студентів.

1. Поняття про темперамент і характер.
2. Основні теорії темпераменту.
3. Дискусія: Який тип темпераменту є найуспішнішим у навчанні?

4. Дискусія: Який тип темпераменту є найоптимальнішим для викладача ВНЗ?

5. Як організувати і практично реалізувати індивідуальний підхід до навчання студентів?

6. МОДУЛЬ 1.

Ключові поняття теми: темперамент, характер, типи темпераменту, поняття індивідуального підходу, ставлення до навчання, ставлення до навчальних дисциплін.

Література:

1. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи: Підручник. 2-е вид. / Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко. – К. : Каравела, 2008. – 352 с.

2. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи. Практикум : Навч. посібник / Л.Г. Подоляк. .– К. : Каравела, 2007. – 336 с

3. Чернілевський Д.В. Педагогіка та психологія вищої школи: Навчальний посібник / Д.В. Чернілевський, М.І. Томчук. – Вінниця: Вінницький соціально-економічний ін-т унів. «Україна», 2006. – 402 с.

4. Юрченко В.І. Психологія вищої школи: Курс лекцій / В.І. Юрченко, В.В. Кудіна. – К: КСУ, 2004. – 176 с.

Семінар № 5

Визначення навчального стилю студента. (практикум. Не оцінюється балами. Орієнтовано на самопізнання студентів).

Тема 4. Спілкування у педагогічному процесі вищої школи.

1. Як 3 основні компоненти спілкування реалізуються у навчальному процесі у ВНЗ?

2. Механізми міжособистісного сприймання. Наведіть приклади з досвіду навчання у ВНЗ.

3. Механізми міжособистісного сприймання. Наведіть приклади з досвіду навчання у ВНЗ.

4. Стилі спілкування. Найефективніший стиль спілкування викладача, студента.

5. Комунікативні бар’єри у взаємодії викладач-студент.

Ключові поняття теми: спілкування типи спілкування, механізми міжособистісного сприймання, стилі спілкування, комунікативні бар’єри.

Література:

1. Кузьмінський А. Педагогіка вищої школи : Навчальний посібник / А. Кузьмінський. – К. : Знання, 2005.

2. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи: Підручник. 2-е вид. / Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко. – К. : Каравела, 2008. – 352 с.

3. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи. Практикум : Навч. посібн. / Л.Г. Подоляк. .– К. : Каравела, 2007. – 336 с

4. Слєпкань З. І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі / З.І. Слепкань. – К. : Вища школа, 2005. – 240 с.

5. Чернілевський Д.В. Педагогіка та психологія вищої школи: Навчальний посібник / Д.В. Чернілевський, М.І. Томчук. – Вінниця: Вінницький соціально-економічний ін-т унів. «Україна», 2006. – 402 с.

6. Юрченко В.І. Психологія вищої школи: Курс лекцій / В.І. Юрченко, В.В. Кудіна. – К: КСУ, 2004. – 176 с.

Семінар №6

Тема 5. Психолого-педагогічна майстерність викладача. Комунікативні вміння педагога. 1. Назвіть необхідні вміння важливі для педагогічної діяльності викладача ВНЗ.

2. Бар'єри педагогічного спілкування у навчальному процесі.

3. Конфлікти у навчальному процесі та способи їх розв'язання.

4. Позитивні прийоми спілкування.

5. Типи студентів із якими важко взаємодіяти. Поради викладачу.

Ключові поняття теми: конфлікти, «важкі» студенти, види конфліктів, розв'язання конфлікту, прийоми спілкування.

Література:

1. Ложкін Г.В., Пов'якель Н.І. Психологія конфлікту: теорія і сучасна практика. Навчальний посібник / Г..В. Ложкін, Н.І.Пов'якель. – К. : ВД «Професіонал», 2006. – 416 с.

2. Мороз О.Г. Педагогіка і психологія вищої школи / О. Г. Мороз, О.С. Падалка, В.І. Юрченко. – К. : НПУ, 2003. – 267 с.

3. Педагогика и психология высшей школы: Учебное пособие / Буланова-Топоркова

4. Семиченко В..А. Психологія педагогічної діяльності: Навч. посібн. для студ. вищих пе. нав. Закл. / В..А. Семиченко. – К. : Вища школа, 2004. – 336 с.

5. Чернілевський Д.В. Педагогіка та психологія вищої школи: Навчальний посібник / Д.В. Чернілевський, М.І. Томчук. – Вінниця: Вінницький соціально-економічний ін-т унів. «Україна», 2006. – 402 с.

6. Юрченко В.І. Психологія вищої школи: Курс лекцій / В.І. Юрченко, В.В. Кудіна. – К: КСУ, 2004. – 176 с.

Семінар №7

Тема 6. Психологія студентської групи.

1. Типи груп.

2. Етапи створення групи.

3. Групові ролі. Значення ролей в академічній групі.

Ключові поняття теми: група, види груп, етапи існування групи, роль, типи ролей, лідер, формальний лідер, неформальний літер.

Література:

1. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи. Практикум : Навч. посібн. / Л.Г. Подоляк. .– К. : Каравела, 2007. – 336 с

2. Семиченко В..А. Психологія педагогічної діяльності: Навч. посібн. для студ. вищих пе. нав. Закл. / В..А. Семиченко. – К. : Вища школа, 2004. – 336 с.

3. Слєпкань З. І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі / З.І. Слепкань. – К. : Вища школа, 2005. – 240 с.

4. Чернілевський Д.В. Педагогіка та психологія вищої школи: Навчальний посібник / Д.В. Чернілевський, М.І. Томчук. – Вінниця: Вінницький соціально-економічний ін-т унів. «Україна», 2006. – 402 с.

5. Юрченко В.І. Психологія вищої школи: Курс лекцій / В.І. Юрченко, В.В. Кудіна. – К: КСУ, 2004. – 176 с.

Семінар №8

Тема 7. Методи, форми й засоби навчання у вищій школі.

1. Основні форми роботи у вищій школі.
2. Методи навчання.
3. Характеризуйте необхідні компоненти лекції. Психологічні аспекти її проведення.
4. Педагогічні та психологічні особливості організації і проведення семінарського заняття із студентами.
5. Форми й методи роботи на семінарському занятті.
6. Самостійна робота студентів. Оцінювання самостійної роботи.
7. Дистанційне навчання та його особливості.
8. **МОДУЛЬ 2.**
   ПІДСУМОК

Ключові поняття теми: методи навчання, лекція, семінарське заняття, дискусія, метод аналізу проблемних ситуацій, диспут, самостійна робота, оцінювання, конспектування, курсова робота, тези, конференція, дистанційне навчання, психологічні особливості дистанційного навчання.

Література:

1. Кузьмінський А. Педагогіка вищої школи : Навчальний посібник / А. Кузьмінський. – К. : Знання, 2005.

2. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи: Підручник. 2-е вид. / Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко. – К. : Каравела, 2008. – 352 с.

3. Слєпкань З. І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі / З.І. Слепкань. – К. : Вища школа, 2005. – 240 с.

4. Чернілевський Д.В. Педагогіка та психологія вищої школи: Навчальний посібник / Д.В. Чернілевський, М.І. Томчук. – Вінниця: Вінницький соціально-економічний ін-т унів. «Україна», 2006. – 402 с.

5. Юрченко В.І. Психологія вищої школи: Курс лекцій / В.І. Юрченко, В.В. Кудіна. – К: КСУ, 2004. – 176 с.

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Написання есе	13 год.
	Підготовка до семінарських занять	35 год.
	Підготовка до модулю (контрольної роботи)	10 год.
	Разом	58

Оцінювання самостійної роботи:

Оцінювання есе - **0-10 балів**;

Підготовка до семінарських занять: оцінювання відповіді на семінарському занятті, оцінювання доповнення та участі у дискусії – **0-5 балів**;

Підготовка до модуля: оцінювання правильності виконання тестів контрольної роботи №1 та №2 – Модуль 1 - **30 балів**; модуль 2 – **20 балів.**

Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Вимоги до ***есе***:

Обсяг: 5-7 сторінок друкованого тексту, обов'язково повинні бути власні думки та міркування (не лише списано з літератури).

Теми для есе (на вибір студента)

1. Сприймання навчального матеріалу студентами.
2. Проблема розуміння у навчальному процесі ЗВО.
3. Навчання у ЗВО – творчий процес.
4. Як реалізувати індивідуальний підхід до студентів у ЗВО.
5. Як мотивувати студентів до навчання?

Оцінювання індивідуального навчально-дослідного завдання (есе):

10 балів – змістовне виконання есе (реферату), належне акуратне оформлення, розкриття теми, ґрунтовні висновки.

8-9 балів – змістовний реферат (есе), самостійно виконаний, тема розкрита, але містить деякі неточності чи не розкриті моменти;

6-8 бали – реферат (есе) не містить узагальнень та самостійних висновків, містить суттєві помилки..

4-6 бал – есе не містить узагальнень та самостійних висновків, містить суттєві помилки та не відповідає вимогам по оформленню.

1-3 бали – есе містить суттєві помилки

0 балів - завдання відсутнє або не відповідає поставленим вимогам (менше зазначеного обсягу, або зміст написаного не відповідає задекларованій темі).

Методи контролю

Відповідь на семінарі: **5 балів** за заняття максимально (сума **40 балів**).

Есе – **10 балів** максимально.

Модуль 1 – **30 балів**; *Модуль 2* – **20 балів**.

Залік = сума отриманих в семестрі балів.

Семінарські заняття: **0-5 бали**.
1 бал – доповнення відповіді на семінарсько-практичному занятті;
2 бали – ґрунтовне або кількаразове доповнення, або не повна відповідь;
3 бали – повна правильна відповідь студента;

3) *Есе* – **0- 10 балів** (див. вище: оцінювання ІНДЗ)

4) *Модуль 1* – **30 балів**; *Модуль 2* – **20 балів**.
Модуль №1 = 15 тестових питань, 2 бал за правильну відповідь.
Модуль №2 – 10 тестових питань, 2 бал за правильну відповідь.

Приклад тестових питань контрольних робіт:

1. Адаптація – це: а) зміна середовища; б) розвиток особистості, що зумовлений зміною середовища; **в) зміна людини (самого себе) відповідно до нових умов діяльності;** г) здобуття комфорту в колективі.

2. Групова форма роботи, дискусія, необхідність вимагати чіткі й переконливі аргументи, принцип «довіряй, але перевіряй» - найкраще підходить для навчання: а) холерика; б) флегматика; **в) сангвініка;** г) меланхоліка.

Підсумок = Залік = сума отриманих в семестрі балів.

Розподіл балів, що присвоюється студентам

Поточне тестування та самостійна робота										Сума
Змістовий модуль №1			Змістовий модуль № 2							
Т1	Т2	М1	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	Есе	М2	
5	5+5	30	5	5	5	5	5	10	20	100

Шкала оцінювання: ЛНУ, національна та ECTS

Оцінка ECTS	***Оцінка в балах***	***За національною шкалою***		
		Екзаменаційна оцінка, оцінка з диференційованого заліку		***Залік***
A	90 – 100	5	***Відмінно***	***Зараховано***
B	81-89	4	***Дуже добре***	
C	71-80		***Добре***	
D	61-70	3	***Задовільно***	
E	51-60		***Достатньо***	

Рекомендована література
Базова

1. Булах І. С. Психологічні аспекти міжособистісної взаємодії викладачів і студентів: Навчально-методичний посібник / І.С. Булах, Л.В. Долинська. – К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2002. – 114 с.

2. Галузинский В.М. Основи педагогіки і психології вищої школи в Україні / Галузинский В. М., Євтух М. В.– К. : Інтел, 1995. – 168 с.

3. Гура О.І. Вступ до спеціальності «Педагогіка вищої школи» : Навчальний посібник / О.І. Гура. – Запоріжжя, 2005.

4. Дьяченко М. И. Психология высшей школы: Учебник для ВУЗов. – Мн. : Тесей, 2003. – 352 с.

5. Мащенко Н.І. Основи педагогіки і психології вищої школи: Курс лекцій. – Кременчук, 2006. – 272 с.

6. Кудіна В.В. Психологія вищої школи: Курс лекцій / В.В. Кудіна, В.І., Юрченко. – К.: КСУ, 2004. – 176 с.

7. Кузьмінський А. Педагогіка вищої школи : Навчальний посібник / А. Кузьмінський. – К. : Знання, 2005.

8. Мороз О.Г. Педагогіка і психологія вищої школи / О. Г. Мороз, О.С. Падалка, В.І. Юрченко. – К. : НПУ, 2003. – 267 с.

9. Педагогика и психология высшей школы: Учебное пособие / Буланова-Топоркова М. В., Духавнева А. В., Столяренко Л. Д. и др. – Ростов-на-Дону : Феникс, 2002. – 544 с.

10. Педагогика и психология высшей школы. / Отв. ред М.В.Буланова-Топоркина.– Ростов-на-Дону : Феникс, 2007. – 526 с.

11. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи: Підручник. 2-е вид. / Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко. – К. : Каравела, 2008. – 352 с.

12. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи. Практикум : Навч. посібн. / Л.Г. Подоляк. .– К. : Каравела, 2007. – 336 с

13. Самоукина Н. В. Психология и педагогика профессиональной деятельности: Учебник / Н.В. Самоукина. – М. : Тандем, 1999. – 351 с.

14. Семиченко В..А. Психологія педагогічної діяльності: Навч. посібн. для студ. вищих пе. нав. Закл. / В..А. Семиченко. – К. : Вища школа, 2004. – 336 с.

15. Слєпкань З. І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі / З.І. Слепкань. – К. : Вища школа, 2005. – 240 с.

16. Чернілевський Д.В. Педагогіка та психологія вищої школи: Навчальний посібник / Д.В. Чернілевський, М.І. Томчук. – Вінниця: Вінницький соціально-економічний ін-т унів. «Україна», 2006. – 402 с.

17. Юрченко В.І. Психологія вищої школи: Курс лекцій / В.І. Юрченко, В.В. Кудіна. – К: КСУ, 2004. – 176 с.

Додаткова

1. Барнс Л. Б. Преподавание и метод конкретных ситуаций (конкретные ситуации и дополнительная литература) / Барнс Л. Б., Кристенсен К. Р., Хансен Э. Д. / Пер. с англ. – М. : Гардарики, 2000. – 501 с.

2. Бойц Р. Поради викладачам початківцям: Практичний посібник / Р.Бойц. – К., 2005.

3. Бурдейна Л. Діалогічне спілкування як необхідна умова формування моральної культури студентської молоді / Л. Бурдейна // Педагогіка і писихологія професійної освіти. – 2004. – №4. – С. 38-46.

4. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи : підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студе6нтів магістратури / С.С. Вітвицька – К. : Центр навчальної літератури, 2006.

5. Головінський І.З. Педагогічна психологія: Навч. посібник для вищ. шк. / І.З. Головінський. – К. : Аконіт, 2003. – 288 с.

6. Загвязинский В.И., Атаханов Р. Методология и методы психолого-педагогических исследований: Уч. Пособие / В.И. Загвязинский, Р. Атаханов. – М. : Академия, 2001. – 208 с.

7. Калюжный А.А. Психология формирования имиджа учителя. / А.А. Калюжный. – М. : Владос, 2004. – 222 с.

8. Коваленюк Т.П. Психология профессионального образования: Уч.-практ. пос. / Т.П. Коваленюк. – М. : МГАУ, 2001. – 69 с.

9. Крайг Г., Бокум Д. Психология развития / Грэйс Крайс, Дон Бокум. - СПб. : Питер, 2005. – 940 с.

10. Ложкін Г.В., Пов'якель Н.І. Психологія конфлікту: теорія і сучасна практика. Навчальний посібник / Г..В. Ложкін, Н.І.Пов'якель. – К. : ВД «Професіонал», 2006. – 416 с.

11. Навчальний процес у вищій педагогічній школі / за ред. акад. Мороза О. Г. – К. : НПУ, 2000. – 337 с.

12. Педагогика и психология высшей школы / Под ред. С.И. Самыгина. – Ростов-на-Дону, 1998. – 544 с.

13. Перелыгина Е. Б. Психология имиджа. Учебное пособие для студентов / Е. Б. Перелыгина. – М.: Аспект-Пресс, 2002. – 224 с.

14. Практическая психология для преподавателей / М. К.Тутушкина, В. Л. Васильев, С. А. Волков и др. – М. : Филин, 1997. – 328 с.

15. Реан А. А., Коломинский Я. Л. Социальная педагогическая психология / А. А. Реан, Я.Л. Коломинский. – СПб. : Питер, 1999. – С.265-320.

16. Смирнов С. Д. Педагогика и психология высшего образования: от деятельности к личности: Учеб. пособие / С. Д. Смирнов. – М. : Издательский центр «Академия» 2001. – 304 с.

17. Тищенко В. М. Викладач вищої школи: феномен професії: Монографія. / В.М.Тищенко. – Львів : Сполом, 2006.

18. Якунин В.А. Педагогическая психология: Учеб. пособие / В.А. Якунин. – СПб., 2000. – 348 с.

ДОДАТКИ

Методика
«Діагностика емоційних бар'єрів
у міжособистісному спілкуванні»
за В.В Бойко

Інструкція: читайте наведені нижче судження та відповідайте «так» або «ні».

Опитувальник:

1. Зазвичай у кінці робочого дня на моєму обличчі з'являється втома.
2. Буває, що при першому знайомстві емоції заважають мені справити більш сприятливе враження на партнерів (розгублююся, бентежуся, замикаюся в собі або, навпаки, багато говорю, веду себе неприродно).
3. У спілкуванні мені часто бракує емоційності, виразності.
4. Мабуть, я здаюся оточуючим надмірно строгим.
5. Я загалом проти того, щоб демонструвати чемність, якщо цього не хочеться.
6. Я зазвичай вмію приховати від інших спалахи своїх емоцій.
7. Часто у моїх очах або у виразі мого обличчя помітна заклопотаність.
8. Буває, що я хочу виразити іншому емоційну підтримку (увагу, співчуття, співпереживання), однак він цього не відчуває, не сприймає.
9. Часто у моїх очах або у виразі мого обличчя помітна заклопотаність.
10. У діловому спілкуванні я намагаюся приховати свої симпатії до партнерів.
11. Усі мої неприємні переживання, як правило, яскраво проявляються на моєму обличчі.
12. Якщо я захоплююся розмовою, то моя міміка стає надмірно красномовною, експресивною.
13. Мабуть, я дещо емоційно скутий.
14. Зазвичай я перебуваю у стані нервової напруги.
15. Як правило я відчуваю дискомфорт, коли доводиться обмінюватися потиском рук у діловій обстановці.
16. Іноді близькі люди підказують мені: розслаб м'язи обличчя, не криви губи, не зморщуй лоб тощо.
17. Розмовляючи, я надмірно жестикулюю.
18. В новій ситуації мені важко бути розкутим, природним.
19. Мабуть, моє обличчя часто виражає сум або стурбованість, хоч на душі у мене неспокійно.
20. Мені важко дивитися в очі при спілкуванні з малознайомою людиною.
21. Якщо я хочу, то завжди можу приховати ворожість до неприємної людини.
22. Мені чомусь часто буває весело, без вагомої причини.

23. Мені дуже просто зобразити за власним бажанням або за проханням інших різні вирази обличчя: сум, радість, переляк, розпач тощо.

24. Мені говорили, що мій погляд важко витримати.

25. Мені щось заважає виявляти теплоту, симпатію людині.

Опрацювання даних: підведіть підсумки за допомогою запропонованого ключа (1 бал за кожен збіг вашої відповіді з наведеним нижче ключем).

Невміння керувати емоціями, дозувати їх (відповіді «так» на запитання 1, 11, 16 та відповіді «ні» на питання 6, 21).

Неадекватний прояв емоцій (відповіді «так» на запитання 7, 12, 17, 22 та «ні» на питання 2).

Негнучкість та невиразність емоцій (відповіді «так» на запитання 3,8,13,18 та «ні» на запитання 23).

Домінування негативних емоцій (відповіді «так» на запитання 4, 9, 14, 19, 24).

Небажання зближуватися з людьми на емоційній основі (відповіді «так» на запитання 5, 10, 15 20, 25).

Інтерпретація результатів: підрахуйте загальну суму набраних вами балів. Вона може коливатися в межах від 0 до 25. Чим більше балів, тим очевидніші ваші емоційні проблеми у повсякденному спілкуванні. Однак, якщо ви набрали дуже мало балів (0-2), то це свідчить або про вашу нещирість у своїх відповідях, або про те, що ви надто погано знаєте себе. Якщо ви набрали не більше 5 балів, то емоції, зазвичай, не заважають вам спілкуватися з іншими; 6-8 балів – у вас є деякі емоційні проблеми у повсякденному спілкуванні; 9-12 балів – свідчення того, що ваші «щоденні» емоції певною мірою ускладнюють взаємодію з іншими людьми; 13 і більше балів – емоції шкодять встановленню контактів з оточуючими, можливо вам властиві певні дезорганізуючі реакції чи стани.

Методика
«Оцінка фахівця на здатність говорити і слухати»
(В. Маклені)

Інструкція: дайте відповідь «так» бо «ні» на наступні питання:

Текст опитувальника:

1. Коли ви розмовляєте, пояснюєте щось, чи стежите за тим, щоб слухач вас зрозумів?

2. Чи добираєте слова, що відповідають підготовці вашого слухача?

3. Чи обмірковуєте вказівки, розпорядження перш ніж їх висловлювати?

4. Якщо ви висловили нову думку і слухач не задає питань, чи вважаєте, що він зрозумів її.

5. Стежите за тим, щоб ваші висловлювання були якомога яснішими, короткими і зрозумілими?

6. Чи обмірковуєте попередньо свої ідеї, пропозиції, щоб ваша промова не звучала незв’язно?

7. Чи заохочуєте слухачів до запитань?

8. Ви вважаєте, що знаєте думки оточуючих, або задаєте питання, щоб це з'ясувати?

9. Чи розрізняєте факти і думки?

10. Чи шукаєте все нових аргументів, суперечачи співрозмовникам?

11. Чи намагаєтеся, щоб слухачі у всьому погоджувалися з вами?

12. Чи завжди говорите ясно, чітко, повно і ввічливо?

13. Чи робите паузи у мовленні, щоб і самому зібратися з думками і слухачам дати можливість обміркувати ваші пропозиції, поставити запитання?

Опрацювання результатів: якщо ви не замислюючись відповідаєте «так» на всі питання, крім № 4,8,10,11, то можна вважати, що ви володієте прийомами грамотного спілкування, умієте висловлювати свої думки і слухати співрозмовника.

Тест визначення схильності до педагогічної діяльності

Інструкція: "Примірте" на себе якості, що запропоновані нижче і оцініть, наскільки вони притаманні чи не властиві вам. Використовуйте шкалу:

5 – так;

4 – переважно так;

3 – важко сказати;

2 – швидше за все – ні;

1 – ні.

Опитувальник:

1. Чи вважають інші, що ви людина образлива, вразлива у спілкуванні (у відповідь на критику, зауваження)?

2. Чи у вас довго зберігається у душі осад від різного роду переживань, що виникають при спілкуванні (роздратування, радість, сум)?

3. Чи часто у вас буває піднесення і спад настрою?

4. Чи важко і довго ви переживаєте критику на свою адресу?

5. Чи сильно вас стомлює галаслива весела компанія?

6.Чи соромитеся ви, коли доводиться знайомитися з людьми?

7. Вам легше і приємніше дізнаватися про щось із книжки, ніж спитати про це в інших?

8. Чи часто ви відчуваєте бажання відпочити, побути наодинці?

9. Ви довго добираєте потрібні слова, коли вам доводиться розмовляти?

10. Ви надаєте перевагу вузькому колу постійних знайомих перед широким колом нових?

Ключ:

40-50 балів – вам не дуже підійдуть професії з частими і напруженими міжособистісними контактами;

30-40 – ви будете відчувати певний постійний дискомфорт, який доведеться переборювати зусиллям волі, у випадку роботи, що вимагатимеме постійних міжособистісних контактів;

20-30 – робота завдаватиме певних незручностей, але в цілому задовольнить вас;

10-20 – вам підходить робота, пов'язана зі спілкуванням.